

Ljudska PRAVICA

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE SLOVENIJE

Leto VI. - Št. 8.

10. marca 1945

Letr 2-

Nekaj misli ob govoru tov. Kardelja

Zadnji veliki govor podpredsednika NKOP-a, tov. Edvarda Kardelja je danes v rokah desetih tisoč Slovencev. Vse povsod vzbujajo velikansko zanimanje, vse ga bere in študira, vse — od vsake celice in terenskega odbora OF, pa do odgovornih vojaških in upravnih funkcionarjev — ga na skupnih sestankih diskutira.

Zakaj nam ta govor toliko pomeni? Govor tov. Kardelja nam je odprl nove perspektive. Pokazal nam je, kam prehaja ob osvoboditvi naše zemlje, težnja političnega boja med ljudstvom in reakcijo. Pokazal nam je, da to težnja prehaja na gospodarsko področje.

Med narodno-osvobodilno borbo so bile v Jugoslaviji zrušene politične pozicije reakcijskih kapitalističnih klik, pravi tov. Kardelj, toda opozarja, da „tisti, ki nas niso mogli točiči niti na bojišču, niti politično, bodo pokušali in že neizkušajo, da bi nas zlomili na področju gospodarstva. Tu je pred nami fronta...“

Kako in s čim nas bodo poskušali zlomiti?

Skušali nas bodo zlomiti s poglobljanjem gospodarske krize, v katero nas je pahnil okupator, s špekulativnim navijanjem cen, s sabotažo obnove, z beganjem malega proizvajalca, zlasti kmeta. S tem zadnjim sredstvom so začeli celo že pri nas, na naših osvobodjenih ozemljih, kjer so prikriči belogardistični agenti prišepetovali kmetom, naj obdelajo čim manj zemlje. Hkrati pa se bodo oklevali svojih pozicij v industriji, trgovini in denarništvu, jih skušali okrepiti in izkoristiti proti oblasti ljudstva.

Toda mi bomo sprejeli in že sprajemamo boj na tej fronti in ga bomo nadaljevali z isto zagrizenostjo, s kakršno smo se bojevali z orožjem, dokler ne bomo zmagali.

Zmagali bomo, ker se te nevarnosti zavedamo, ker le naša oblast — oblast širokih ljudskih množic, ker brani njihove koristi in se je močnice zato oklepajo in li sledijo. Naša oblast te tesne zveze z množicami, iz katerih je zrasla, ne bo zgubila: lim bo znala kazati pot naprej, znala jim bo pokazati na vsaki stopnji razvoja tisto nalogo, ki se je je treba v prvi vrsti lotiti, da bomo prekrizali našte sovražnim reakcijskim silam, ki jim je prava ljudska oblast trn v peti.

Za današnje stopnjo je v govoru tov. Kardelja čil jasno pokazano: v gospodarskem pogledu se na staro ne smemo vrniti! „Ako bi se vrnili na staro, bi se zgodilo tako, da bi bila politična oblast v rokah demokratičnih sil, a gospodarske pozicije v rokah reakcije... Zveza demokratičnih sil, s proletariatom na čelu... se bo morala nasloniti na lastne ekonomske pozicije, to je na močan državni gospodarski sektor, od koder bo mogla vplivati na gospodarski razvoj“. V ljudskih množicah bo morala vzbuditi široko združeno gibanje „družnih proizvajalcev in konsumentov v kolektivnem prizadevanju, da dosežejo najvišjo stopnjo svoje produkcije, in da se hkrati izognejo izkoriščanju, kateremu so bili sicer v kapitalističnem redu neizbežno podvrženi...“

Državni in zadržni sektor našega gospodarstva življenja, to sta glavna stebra, na kateri se bo naslanjala demokratična oblast v gospodarstvu. Od ted torej izredna važnost maksimalnega in nepravilnega razvijanja teh dveh sektorjev v našem gospodarstvu“ (Kardelj).

Tov. Kardelj nam torej ne odpira le perspektive, marveč nam na podlagi te perspektive daje tudi politično linijo za čev, ki prihaja. Naloga, ki nam jih postavlja za ta čas, bodo naše najvažnejše naloge. To pomeni, da jih ne bomo prapustili le strokovnjakom, temveč jih bomo postavljali kot glavne naloge vsemu narodu, vsem množicam, vsem organizacijam, v katero so te množice vključene in ki te množice vodijo.

Večini del slovenske zemlje je še vedno pod škornjem okupatorja. Osvobodena ozemlja živijo v neposrednega zaledja fašiste. Okupatorju še vedno služijo ljudje naše krvi — po silni ali po slepoti. Zato so torej vojaške in politične naloge še vedno v ospredju. Vendar nam govor tov. Kardelja kaže le, kako bodo z rešitvijo teh nalog stopale nove — gospodarske naloge v ospredje. Z analizo položaja, ki nastaja ob osvoboditvi, nam pomaga tudi, da spoznamo veliki pomen politično pravičnega postavljanja gospodarskih vprašanj tudi za našo slovensko državo pri današnjem položaju.

Naša osvobodena ozemlja so predeli skoro izključno malokmečkega in ma-

Začasna vlada demokratične federativne Jugoslavije

Predsednik vlade je maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito

Petega marca je podala ostavko kraljevska vlada dr. Šubašiča kraljevim namestnikom, NKOP pa Predsedstvu AVNOJ-a. Kraljevi namestniki dr. Srdjan Budisavljevič, Ante Mandić in ing. Dušan Serac so zaupali mandat za sestavo nove vlade maršalu Titu. Po potrebnih posvetovanjih je maršal Tito sporočil kraljevim namestnikom listo vlade, ki jo je sestavil. Kraljevi namestniki so 7. marca opoldne podpisali ukaz o imenovanju začasne vlade demokratične federativne Jugoslavije, ki bo delala do sestanka ustavotvorne skupščine. Vlada je sestavljena takole:

- Predsednik vlade in minister narodne obrambe: maršal Josip Broz-Tito
- podpredsednik vlade dr. Milan Grol
- podpredsednik vlade in minister za konstitucijo Edvard Kardelj
- minister za zunanje zadeve dr. Ivan Šubašič
- minister brez listnice dr. Josip Smolčić
- minister za notranje zadeve Vlada Zečević
- minister pravosodja F. Anjo Frol
- minister prosvete Vladislav Ribnikar
- minister za finance Sreten Žujerić
- minister brez listnice dr. Jurej Šutej
- minister za promet Todor Vujašnovič
- minister za industrijo Andrija Hebrang
- minister za trgovino in oskrbo Nikola Petrovič
- minister za gospodarstvo dr. Vasa Čubrilovič
- minister za gozdarstvo Sulejman Filipovič
- minister za rudarstvo Bana Andrejev
- minister za kolonizacijo Sreten Vukosavljevič
- minister za socialno politiko dr. Anton Kržišnik
- minister narodnega zdravja dr. Zlatan Sremac
- minister za pošto, telegraf in telefon dr. Drago Marušić
- minister za gradnje dr. Rade Pribičević
- minister za informacije Sava Kosanović
- minister za Srbijo Jaša Prodanović
- minister za Hrvaško dr. Pavla Gregorič
- minister za Slovenijo Edvard Kocbek
- minister za Bosno in Hercegovino Redoljub Čolaković
- minister za Makedonijo Emanuel Supkov
- minister za Črno goro Milovan Djilas.

Sedmega marca se je vršila v poslojpu narodne skupščine seja nove vlade, nato pa je bila v zeleni dvorani seja Predsedstva AVNOJ-a, na kateri je bil prečitan ukaz o imenovanju začasne vlade. Vsi člani ministrskega sveta so položili pred Predsedstvom AVNOJ-a prisego narodu. Seje so se udeležili tudi predstavniki inozemskih misij in drugi gostje, kakor tudi domači in inozemski časopisarji.

Slovanski kongres v Sofiji

Slovani ne smemo ničesar oprostiti hitlerjevskim osvajalcem

Ob priliki proslave 67. obletnice osvoboditve Bolgarije, se je vršil v Sofiji „Slovanski kongres“. Otvoril ga je predsednik AVNOJ-a Dimitrije V. ohov, predstavnik generalštaba Jugoslovanske armade general-lajtnant Milovan Djilas, predsednik Slovenskega komiteta v Beogradu profesor Nedeljković ter drugi. Kongres je med burnimi ovacijami izvolil v častni predsedstvo maršala Stalina, Georgija Dimitrova, maršala Tita, ar. Edvarda Beneša ter predsednika poljskega Narodno osvobodilnega sveta Bierula. Brozovski pozdravi so bili poslani maršalu Stalinu, Rooseveltu, Churchillju, maršalu Titu in Georgiju Dimitrovu.

Otvorilni govor je imel predsednik Vseslovenskega komiteta v Moskvi general Gundorov ki je poudaril, da je pravnik bolgarskega naroda velika srečnost vseh Slovanov. „Znova, kot pred 67. leti je Bolgarski narod osvobojen z junaštvom in krvjo ruskega naroda. Ne pozabite, da je svoboda Bolgarije pridobljena z žrtvami in krvjo slovenskih bratov. Ne pozabite, da se sr za vašo svobodo borili proti fašizmu junaški jugoslovanski narodi.“ Je zaključil svoj govor generalni poročnik Gundorov.

Drugi dan kongresa so govorili v

ših delavcev v tovarnah, na poljih v uradih. Ali ni teh napak tudi pri nas na pretek? Ali nam izkušnje z gospodarskega področja na obširnih in dokončno osvobojenih ozemljih Jugoslavije ne pomagajo odkrivati naših lastnih napak? Brez dvoma. Če jih izkoristimo na področju našega novega gospodarstva bomo imeli dvojno korist: večje uspehe pri razvijanju gospodarskih sil našega zaledja v prid naši vojski in usposabljanje gospodarstvo-upravnega kadra za prevzemi in uspešno tistih velikih nalog, ki nas čakajo, ko bomo z osvoboditvijo Slovenije prevzemali skrb za njeno gospodarstvo in s tem skrb za nadaljnjo usodo slovenskega naroda.

Ker — in to je bistveno — vsa naša bodoča usoda zavisi od zmage na tej fronti. Povratek „v staro“ ne pomeni le izgubo izgledov za zboljšanje socialnega položaja delovnih množic. Povratek v staro bi pomenil, da bi nam grozila nevarnost, da ljudstvu zdrkne konec kmetov tudi politična oblast iz rok in da ta oblast preide spet v roke tistih plaši, ki so narodno nezanesljive, ker se jim po objektivnih družbenih zakonih postavlja na čelo finančni kapital. Ta pa je bil vedno brez-naroden, in to v današnjih prilikah izrazilo in brezkompromisno preti-naroden.

Na krepkih gospodarskih temeljih slovska ljudska oblast je zategadelj za ves naš narek tako njen imperativ, kakor je bila ob svojem času ustvaritev narodne vojske.

Dr. Aleš Behler

Danes prehajajo slovanski narodi skupno z zmagoslavno Rdečo armado v končni napad proti sovražniku vseh slovanskih narodov, proti sovražniku celokupnega človeštva. Oni skupno prelivajo kri, da bi spremenili fašizem v gnoj in z njim pognojili svoje lastne njive.

Iz deklaracije ob proslavi 67. obletnice osvob. Bolgarije

NOV Jugoslavije — Jugoslovanska armada

Z odlokom poverjenika za narodno obrambo NKOP-a maršala Jugoslavije Josipa Broza — Tita, je bila preimenovana Narodno osvobodilna vojska Jugoslavije v Jugoslovansko armado in mornarica NOVJ v jugoslovansko mornarico. Vrhovni štab NOVJ je sedaj generalštab jugoslovanske armade in e neposredno podrejen sekretariatu za narodno obrambo vse jugoslovanske oborožene sile.

sničuje bratstvo med slovanskimi narodi. To bratstvo se lahko ustvari samo na podlagi popolne enakopravnosti ter na podlagi oboroženosti, samo oboroženi in edino oboroženi borbe proti Nemčiji. Zbliževanje med nami Slovani se razvija sorsvratno z uvojanjem demokracije v slovanskih deželah Enotnost naroda, združevanje vseh sil za zmago nad Nemčijo, to mora biti naša Jugoslovanska armada, kakor tudi samoga bolgarskega naroda. To je istočasno jamstvo, edino jamstvo za tesne, pri-srčne in bratske odnose med Jugoslavijo in Bolgarijo. Mi v Jugoslaviji ne gledamo na Bolgare ozkosrčno, mi ne gledamo na to, kaj je ta ali oni Bolgar, marveč na to, da je Bolgarija naša bratska dežela. Mi gledamo na to, da čim aktivneje sodelujemo v borbi proti Nemčiji. Zato pravim Bolgariji ne sme biti žal žrtv v borbi proti nemškimi osvajalcem.

Ne opustite ničesar, da jih čimprej premagamo, ker je to jamstvo za enotnost med Jugoslavijo in Bolgarijo. Današnja Jugoslavija je prava zaradi tega, ker prav ona uresničuje bratstvo v oboroženi borbi proti Nemčiji, močnejša kot kdaj koli poprej. Močnejša, kot je bila stari Jugoslavija. Slovani hkrati ne smemo in ne bomo ničesar pozabili in ne oprostili hitlerjevskim osvajalcem.“

Razplet komedije v Rimu

General Roatta pobegnil

Dne petega marca, ko bi se morala nadaljevati razprava proti generalu Roatti in ostalim je predsednik sodišča objavil, da je v pretekli noči general Roatta pobegnil iz vojaške bolnice, kamor so ga poslali, ker je zatrljeval, da ima hudo srčno napako. Predsednik sodišča je dodal, da se bo proces kljub temu nadaljeval.

Komedija v Rimu se je pričela razpletati. Že ves potek procesa je dokazoval, da je rimski veljakom proketo malo do tega, da bi fašistični vojni zločinci prejel zaslužen kazen. Sprva so proces proti generalu Roatti na vse možne načine zavlačevali. Ko pa so morali popustiti pod pritiskom demokratičnih narodov, je veliki tožnik grof Sforza napel vse svoje sile, da sestavi, za vsak slučaj, ako ne bi generalu Roatti uspelo pobegniti, obtožbo to, da bi general Roatta dobil kvedjemu nekaj let prave generalneke je v vsamotni vili nekje ob morju ali pa ob italijanskih planinskih jesterih, ki bi v samoti lahko pisal spomine in včasih tudi bridko potočil nad nevhvaležnostjo svojih soimperialističnih bratcev.

Rimska komedija je bila spretno režirana z namenom reševati vojne zločince in obenem tudi italijanski imperializem, katerega predstavniki so brez izjeme vsi samo vojni zločinci, mednarodni gai-sterji, vojni hujskači, atentatorji in sabotirni klavci. Da bi pa kar sami se sodili, to jim seveda ni šlo v račun. Zato so re žiserji rimske komedije pripravljali kar največjeje zaključek. Otožnica je dokazovala, da rimski veljaki nikakor ne bodo dopustili, da bi bil Roatta kaznovan. Zato so že v teku razprave svetovali prijatelji generalu Roatti naj si omisli srčno napako. In res je pričelo Roatto boleti srce. Sodnikom se je močno zamislila ta čudni rodni atentator, eden najdometnejših klavcev in ubijalcev iz vrst italijanskih fašizma in imperializma, katerega moč je bilo dolgo živelo v spominu ljudi, če po ga poslali v Berlin, da bi si pozdravil svoje srce. V bolnici so čakali Roatto njegovi prijatelji in general si ni mogel kaj, da ne bi pobegnil. Mmo ko rabinerjev, katerim je nek-č poveleval, je lito odšel v noč, zakaj njegovo srce je bilo v veliki nevarnosti.

Komedija je zdaj končna, prične se pravica, ki se bo nadaljevala približno takole: V sodni dvorani ni več generala. Sodniki in tožilec bodo pričeli srdito napadati Roatto ter zahtevati še hujšo kazen, kot je smrt. Morda bodo tudi to izglasovali, kar bo bodo zapli cdi, se sladko nasmehili čiš veliki pravničniki

smo in pravično dejanje smo storili. K temu bi kot opozovalci še pripomnili tole: Ako se bo proces še nekaj časa tako nadaljeval, potem bodo pobegnili najbrže vsi ostali obtoženci, pa ne samo obtoženci, najbrže tudi sodniki. Stari Sforza je že vzel popotno palico v roke in odkravljal v Pariz. Zgodilo se bo, da bo ostala prazna sodna dvorana v Splenzi, stari rimski univerzi. V dvorani bo mrak, na tleh bodo ležale raztrgane verige, po klopih razmetani papirji, v kotu zapravana imperatorjeva slika z zadovoljnim nasmehom na obrazu, pri vratih bo spal brkati stražar v karabinerskem klobuku, za mizo ob razpelu pa bo ležala hladna, negibna pravica z zavezanimi očmi, a nad dvorano bo napis z velikimi zlatimi črkami RIMSKA PRAVIČNOST.

Kot epiloge pravilice pa bo smrtna obsodba nad nedolžnimi stražarji, ki so morali dopustiti, da je Roatta ušel.

Tako bo najdostojnejši zaključek rimske komedije. Toda pristavljamo še tole: Kaj pa, če je nekomu postalo neugodno in neprijetno, ker je Roatta pred sodiščem in ker bi iz mednarodnih spletk, intrig, atentatov in špekulacij lahko veliko povedal, kar bi ne smelo priti na dan. Na primer iz dogodkov okoli Španije iz leta 1936? Pa mu je zato dal tisti možnost pobege, kakor bodo časopisi čez nekaj dni prinesli kratko s pomembno novico: General Roatta usrl ljen na begu. Pa še takrat se bodo rimski pravničniki oddahnil in se namuznili ter dejali: „Ej kako je bog pravičen!“

Toda naj bo kakor koli. Rimski proces je nedvoumno pokazal in potrdil da so italijanski imperialisti in v demokratične barve prepletkani fašisti trdo odločeni nadaljevati s svojimi imperialistično politiko, pa če mora biti še tako jezuitska. Ti ljudje se danes smajejo v brk odlokom Rimske deklaracije o neglem in pravičnem kaznovanju vojnih zločincev.

Zato je čisto prav, da so se zavese raztrgale, da ni več nobenih dvomov. Ob tem dejanju fronta demokratičnih narodov pač ni nič slabša, zmaga nad fašistično Nemčijo prav nič odložena in kaznovanje vojnih zločincev ni preprečeno. Samo to se bo zgodilo, da bodo nekega dne v Rimu sedeli na isti zatočni klopi obtoženci in sodniki, a sodili jih bodo demokratični narodi, zato bo sodba neizprosnna, a pravična.

Svet je neskončno velik, a vendarle premajhen za Roatto in njemu podobne, da bi se lahko skrili. Prej ali slej, pride obračun in da pride, to vemo prav tako, kakor vemo, da je Roatta vojni zločinec.

Bojan Šuš

